

РЕШЕНИЕ

№ 1382

гр. София, 21.12.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 1-ВИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на втори декември през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Елизабет Петрова

Членове: Катерина Рачева
Мария Райкинска

при участието на секретаря Таня Ж. Петрова Вълчева
като разгледа докладваното от Мария Райкинска Въззивно гражданско дело
№ 20211000501270 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 - чл. 273 ГПК.

С решение № 261039/16.02.2021 г. по гр.д. № 9410/2020 г. описа на СГС, I-2 състав е осъдена Прокуратурата на Република България, да заплати на М. Х. Ш. сумата от 15000 лв., на основание чл. 26, ал. 1 ЗОДОВ - обезщетение за неимуществени вреди от нарушаване правото му на разглеждане в разумен срок на досъдебно производство II-048/1999 г. на Военно-окръжна прокуратура-София, по което той е пострадал, плюс законната лихва от 04.09.2017 г. до окончателното изплащане, като искът е отхвърлен за разликата до пълния предявен размер от 120 000 лева.

Ищецът М. Х. Ш. е депозирал въззивна жалба срещу първоинстанционното решение в неговата отхвърлителна част. Поддържа, че обжалваното решение е неправилно и необосновано, постановено при съществено нарушаване на съдопроизводствените правила и в противоречие с материалния закон, в частност със стандартите на ЕСПЧ за остойностяване на неимуществените вреди от нарушаване на чл. 6§ 1 ЕКЗПЧОС. Използваните от СГС решения на ВКС били по случаи, които съществено се различават от този на жалбоподателя и не били аналогични на неговия случай, според приетото от ЕСПЧ. Намира, че при правилно прилагане на посочените от ЕСПЧ критерии на него му е дължат по около 2000 евро или 4000 лева за всяка година от забавеното производство, предвид големия залог, който делото представлява за жалбоподателя, предубедеността на прокурора и целенасоченото бавене на делото. Моли да бъде отменено първоинстанционното решение в обжалваната част и на ищеца да бъде присъден пълния размер на претенциите му.

Прокуратурата на Република България не е депозирала отговор на въззивната жалба на ищеца, но също е депозирала въззивна жалба срещу първоинстанционното решение в неговата осъдителна част. Намира, че по делото не са доказани

действителни вреди, нито причинна връзка със срока на наказателното производство. По делото не се установявало и ищецът да е предприел активни действия за ускоряване на наказателното производство, като включително 19 години не проявявал интерес към делото. Търсели се и вреди през периода 1985 – 1989 г., които били извън обхвата на иска по чл. 26, ал. 1 ЗОДОВ, съгласно решение на РБ (ДВ бр. 44/01.06.1990 г.). Намира още, че съдът присъдил прекомерно обезщетение в разрез с принципа на справедливостта по чл. 52 ЗЗД. Моли обжалваното решение да бъде отменено, а евентуално да бъде намалено присъденото обезщетение.

Ищецът М. Ш. Ш. е депозирал отговор на въззивната жалба на Прокуратурата, в който излага доводи за нейната неоснователност.

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението и по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата. Следователно относно правилността на първоинстанционното решение въззивният съд е обвързан и следва да се произнесе в рамките на наведените от страните оплаквания, като обаче следва служебно да провери спазването на императивни материалноправни разпоредби, приложими към спора (така т. 1 от тълк. решение № 1/2013г. по тълк.д. № 1/2013 г. на ВКС, ОСГТК).

Настоящият съдебен състав намира, че обжалваното решение е валидно и допустимо.

Във връзка с правилността, като взе предвид наведените във въззивната жалба пороци на атакувания акт и прецени събраните по делото доказателства, намира за установено следното от фактическа и правна страна:

М. Х. Ш. е твърдял в в исковата си молба че е пострадал от престъпленията, които се разследват по сл. д. 1/1991 г. на Прокуратурата на Въоръжените сили, впоследствие преобразувано в сл. д. 780-П/1998 г. по описа на Военно-окръжна прокуратура – София (ВОП), а след това в досъдебно производство П-048/1999 г. по описа на ВОП - „делото за Възродителния процес“. Той бил задържан и лишен от свобода в затвора и лагера *** от 03.01.1985 г. до 19.03.1986 г., а от 19.03.1986 г. до 16.06.1988 г. в село *** без да е извършил престъпление или друго провинение, които по закон допускат задържането и лишаването от свобода. Вследствие на всичко преживяно бил принуден да се установи да живее в Турция. Там, заедно с други изгонени, с които заедно били лишени от свобода в ***, поддържали контакт. От средствата за масово осведомяване и от свои близки в България разбрали за започването на сл.д. № 1/1991 г. Години наред разследващите не ги търсели и не се интересувал от тях. През 1996 г. подали в тази връзка жалба до Главния прокурор, но и до днес никой не ги потърсил. Пострадалите сформирали Сдружение, чрез което търсели и искали информация от българските власти. През 202 г. ищецът бил разпитан и му били разяснени правата на пострадало лице по сл.д. № 1/1991 г., впоследствие преобразувано в сл.д. № 780- П по описа на ВОП София, а сега ДП № П-048/1999 г. на ВОП София. Масово други пострадали подавали заявления за ускоряване на производството по следственото дело през 2018 г., като били издадени 78 определения на СГС с мерки по чл. 369 НПК за ускоряване и приключване на досъдебното производство. Към настоящия момент досъдебното производство било спряно, като налюждаващият прокурор бавел изпращане на последвали жалби срещу спирането до съда. Въпреки че спирането било постановено за изпращане на четвърта поред съдебна поръчка до Турция, такава все още нямало. Такава не се изпращала с мотиви, че давността вече е изтекла и няма смисъл от нея.

Ищецът е сочел, че разследването в досъдебна фаза продължава вече 30 години без изгледи някой от виновниците да бъде предаден на съд в обозримо близко бъдеще

или делото да бъде приключено по друг начин. Тази продължителност е прекомерна и своеобразен отказ разследването да бъде извършено по ефективен начин. Прекомерната продължителност нарушавала правото на ищеца по чл. 6§1 ЕКЗПЧОС за разглеждане и приключване на делото в разумен срок. Отговорност за необоснованото забавяне носела Прокуратурата и на-вече причина за това била предубедеността на наблюдаващия прокурор. Прокуратурата използвала и всички възможни механизми да бави делото.

Ищецът е поддържал, че нарушението на чл. 6§1 ЕКЗПЧОС му е причинило неимуществени вреди като безпокойство, неудобство и несигурност. Той се притеснявал имал очакване и безпокойство за резултата от производството, фрустрация от бавенето му, тревоги и страх, че същото се води формално, разочарование и загуба на доверие в институциите, правосъдието и справедливостта. Дългата продължителност задълбочила до крайна степен усещането му за липса на справедливост, защото станало пречка да се оправдаят очакванията му за поне частично възстановяване на справедливостта, чрез установяване на виновниците и предаването им на съд. Испитвал разочарование, страх и опасение, че виновниците ще останат ненаказани. Очакванията му за възмездие чрез наказателното производство останали излъгани. Поради забавянето на делото бил лишен от възможността да потърси справедливо обезщетение на причинените му значителни имуществени и неимуществени вреди от престъпното деяние като граждански ищеца, тъй като таи процесуална фигура се конституира едва в съдебната фаза. Същото се отнасяло и за фигурата на частен обвинител. В същото време давността за престъпленията отдавна била изтекла и единственият жив обвиняем се позовал на нея, като поискал прекратяване на наказателното производство.

Ищецът е поддържал, че наказателното дело попада в приложното поле на чл. 6§1 ЕКЗПЧОС и в автономната дефиниция по Конвенцията за спор за определяне на граждански права и задължения.

Предвид изложеното ищецът е искал Прокуратурата да му заплати обезщетение за претърпените от него неимуществени вреди в размер на 120 000 лева, ведно със законната лихва за забава от 04.09.2017 г. до окончателното изплащане.

Прокуратурата на Република България е депозирала отговор на исковата молба, в който е оспорвала предявения иск. Поддържали са, че искът е недопустим за периода преди 15.12.2012 г., защото ищецът не е уточнил кое процесуално действие не е било извършено след тази дата, когато е влязъл в сила ЗОДОВ. Твърдели са, че наказателното производство е продължило толкова дълго не по вина на Прокуратурата, а поради – неизпълнение на съдебни поръчки от Република Турция; фактическата му и правна сложност; връщането му от съда в досъдебната фаза. Сочели са, че търсеното обезщетение е прекомерно. Искали са съдът да отхвърли иска.

Пред първата инстанция са събрани писмени доказателства и са изслушани свидетелски показания. От така събраните доказателства се установява следното:

На 28.11.1983 г. Министърът на вътрешните работи е издал заповед, с която е определил гр. ***, Плевенски окръг, като място за прилагане на превантивна административна мярка „принудително установяване в друго населено място“ (заповедта, л. 24).

Със Заповед № I-491/05.03.1985 г. на Началника на РУ на МВР на М. Х. Ш. е наложена административна мярка по чл. 39, а. 1 ,т. 1 ЗНМ – принудително установяване в *** за срок от три години. Причината е, че М. Ш., по време на провеждането на мероприятията за националното осъзнаване на турчеещите се българи се е срещал с турски дипломат и е предал негативна, клеветническа информация.

Правел е изявления, че е необходимо да се организира въоръжена борба“.

Със Заповед № I-99/19.03.1986 г. На 11.03.1986 г. на Началника на РУ на МВР е издал втора заповед за прилагане на принудителна административна мярка по чл. 39, ал. 1, т. 1 от ЗНМ спрямо М. Ш. с мотиви, че същият е „националист, подтиква познатите си към извършване на тежки противодържавни престъпления. По време на престоя си в *** остава на твърди националистически позиции“. Този път М. Ш. е бил принудително установен за три години в село ***, Видински окръг .

Според представеното удостоверение, на 18.03.1986 г. М. Ш. е бил преведен от ТБО „***“ в с. *** където е останал до 16.06.1988 г., когато е била прекратена превантивната административна мярка, взета спрямо него.

Видно от представена извадка от Държавен вестник, бр. 44/1990 г., на 01.06.1990 г. Народното събрание е приело решение, с което е обявило политическа и гражданска реабилитация на 517 лица, неоснователно лишени от свобода в *** във връзка с насилствената промяна на имената на една част от българските граждани. Между тях е бил и М. С. М., който е едно и също лице с М. Х. Ш., видно от представеното Удостоверение за идентичност на лице с различни имена от 26.02.2019 г. М. М. пък е с турско име М. К., видно от удостоверение, издадено в Турция през 2019 г.

На 31.01.1991 г. Прокуратурата на Въоръжените сили е образувала сл. д. 1/1991 г. за престъпления по чл. 387, ал. 2, връзка с ал. 1 от НК, изразяващи се в злоупотреба и превишаване с власт в периода 08.05.1984 г.-15.12.1988 г., включително чрез противозаконно задържане на български граждани в местата за изтърпяване на наказание „лишаване от свобода“. Обвинителният акт е бил внесен в съда и е било образувано н. о. х. д. 1/1994 г. на Върховния съд, Военна колегия.

Видно от обвинителния акт Д. И. С., Т. Х. Ж. и Г. И. А. са обвинени в това, че през периода 08.05.1984 – 15.декември 1988 г. в гр. София обвиняемият С., умишлено подбуден при условията на продължавано престъпление от действащите в съучастие обвиняеми Ж. и А. през периода 08.05.1984 г. – 13.02.1985 г. в гр. София, в качеството си на военно длъжностно лице – министър на вътрешните работи при условията на продължавано престъпление умишлено злоупотребил и превишил властта си съгласно чл. 8, чл. 9, чл. 45, ал. 7 чл. 48, ал. 2, чл. 53, ал. 1, чл. 94, ал. 8, чл. 106 от Конституцията на НРБ и чл. 1, чл. 3, чл. 10, чл. 12, чл. 17, чл. 23, чл. 39, чл. 40, чл. 41, чл. 43 и чл. 47 от Закона за народната милиция, като издал заповед I -6/1985 г., Окръжно I-28/1985 година, Окръжно I-196/1985 година, Заповед I-476/1986 година, Указание I-16/1987 година, Заповед I-1094/1987 година, Заповед Iв-16/1987 година и дал указания при провеждани оперативки, съвещания на ръководния състав на МВР и изказвания пред форуми на членове на БКП, с които възложил на подчинените му служители от министерството на вътрешните работи несвойствени и нерегламентирани по надлежния ред функции и задачи, преподчинил длъжностни лица от МВР на граждански лица от апарата на БКП, незаемащи длъжности в държавния апарат, въвел фактическо извънредно положение на части от територията на страната, разпоредил задържане на български граждани без правно основание, от които деяния настъпили вредни последици, изразяващи се противозаконно задържане на български граждани в местата за изтърпяване на наказание „лишаване от свобода“, противозаконно ограничаване правата на българските граждани на свободно придвижване в и между населените места в страната, право на свободни контакти, право на лична свобода и неприкосновеност, право на ползване на свой език – престъпление по чл. 387, ал. 2 вр. ал. 1, чл. 26, ал. 1 и чл. 20, ал. 2 за обвиняемия С. и престъпление по чл. 387, ал. 2 вр. ал. 1, чл. 26, ал. 1 и чл. 20, ал. 3 НК за обвиняемите Ж. и А..

По делото ВС е установил, че са били допуснати съществени процесуални

нарушения, прекратил е съдебното производство и е върнал делото на Прокуратурата за доразследване. Нарушенията, които ВС е установил, са били за това, че:

- не са били индивидуализирани с имена и адреси някои от пострадалите;

- не са били посочени конкретните правни норми, които е бил нарушил единият от обвиняемите;

- не са били спазени датите за разпит, за които са били уведомени обвиняемите, единият обвиняем е бил разпитан без да присъства адвокатът му, а протоколът за разпит не е бил подписан от прокурора (разпореждането 220-222).

На 19.02.1996 г. 94 граждани са подали жалба до Прокуратурата, с която са поискали да се потърси наказателна отговорност от бивши държавни ръководители за насилствената промяна на имена на български граждани, смъртта на някои от тях и принудителното установяване на други в ***. Между жалбоподателите е бил и М. Х. Ш..

На 19.12.1997 г. Прокуратурата отново е внесла обвинителния акт в съда, по който е било образувано н. о. х. д. 1/1998 г. на ВКС, Военна колегия.

На 28.04.1998 г. ВКС е приел с разпореждане по нак.д. № 1/1998 г., че Прокуратурата не е отстранила съществените процесуални нарушения, установени с разпореждането на ВС от 1994 г. ВКС е установил и противоречие в диспозитива на обвинителния акт. Затова ВКС е прекратил съдебното производство и е върнал делото на Прокуратурата за доразследване.

На 13.05.1998 г. сл. д. 1/1992 г. е било изпратено по компетентност на Военно окръжна прокуратура (ВОП). Първоначално то е било образувано като сл. д. 780-II/1998 г., а впоследствие като досъдебно производство II-048/1999 г. на ВОП-София, видно от определение на СГС от 19.07.2018 г. по нчд № 3175/2018 г.

Видно от Протокол за разпит на свидетел от 21.01.2002 г. на 21.01.2002 г. М. С. М. (М.Ш.) е бил разпитан във връзка с воденото досъдебно производство. По време на разпита са му били разяснени правата на пострадал по чл. 60-64 от НПК (отм.)

С определения от 19.07.2018 г. и от 03.09.2018 г. по м.ч.д. № 3175/2018 г. и н.ч.д. № 3650/2018 г. СГС е определял едномесечен срок на ВОП-София за проверка и оценка на доказателствата и доказателствените средства, и произнасяне от прокурора съгласно правомощията му по чл. 242, ал. 1 от НПК

От Постановление за спиране на наказателното производство по ДП № II-048/1999 г. по описа на ВОС – София се установява най-напред е образувано наказателно производство по дело № 1/1991 г. по описа на Прокуратурата на въоръжените сили и водено срещу Т. Ж. и о.з. генерал-полковник Д. С. за престъпление по чл. 162, ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 НК (през периода 1984-1989 г., в съучастие с други лица са подбуждали към национална вражда и омраза). На 20.07.1993 г. е бил внесен обвинителен акт във Върховния съд Срещу Т. Ж. и Г. А. за извършени от тях престъпления по чл. 387, ал. 2 вр. чл. 26, ал. 1, вр. чл. 20, ал. 3 НК и срещу о.з. генерал полковник Д. С. за престъпление по чл. 387, ал. 2, вр. чл. 26, ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2 НК. С разпореждане по нохд 1/1994 г. на ВК на ВС делото е върнато на Прокуратурата на 09.02.1995 г. за допълнително разследване поради допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, с указания за установяване и разпит на всички пострадали лица от турски етнически произход, които са изолирани на остров ***. На 19.12.1997 г. сл.д. № 1/1991 г. за втори път е внесено с обвинителен акт във ВС. С разпореждане от 28.04.1998 г. ВС отново е върнал делото за допълнително разследване поради неизпълнение на първоначално дадените указания.

В постановлението за спиране е посочено, че са констатирани общо 446 лица със сменени имена, въдворени в ***, от които вече са разпитани 369. Установени са 38 починали лица. Не са разпитани 35 лица, които преобладаващо се намират на територията на Република Турция. Техният разпит не е бил постигнат и посредством три съдебни поръчки до Република Турция. Направена е и четвърта поръчка. С определение от 03.09.2018 г. на СГС, постановено по молба на З. Х. Т., на основание чл. 369, ал. 2 НПК, е определен едномесечен срок за произнасяне на прокурора. Последният е преценил, е единственият начин за произнасяне по същество в дадения срок е да бъде спряно наказателното производство.

С определение от 06.11.2018 г. по нчд № 4735/2018 Г. СГС отново е дал едномесечен срок на прокуратурата за проверка и оценка на доказателствата и доказателствените средства и произнасяне на прокурора.

С определение от 13.11.2018 г. по нчд № 5047/2018 г. на СГС е прекратено съдебното производство и делото е върнато на ВОП София за връчване Постановлението за спиране на всички заинтересовани лица.

Представени са молби и жалби на различни лица до ВОП и Върховна касационна прокуратура.

Представени са обявления на резултати от Общо събрание на Сдружение за правосъдие, права, култура и солидарност на Балканите, както и Устав на същото видно от който ищецът е основател на същото под името М. К..

Пред въззивната инстанция са представени молби на различни лица, включително на М.Ш. до ВОП по процесното ДП с различни искания, включително за преквалифициране на престъпление по чл. 387, ал. 2 НК на престъпление по чл. 418, б. „а“, +б“ и „г“ НК.

При така установеното от фактическа страна, от правна страна настоящият състав намира следното:

Предявен е иск по чл. 26 ЗОДОВ вр. чл. 6§1 от КЗПЧОС.

За да бъде основателен този иск ищецът следва да докаже, че по време на т. нар. „възродителен процес“ пред деветдесетте години на миналия век той е бил незаконосъобразно въдворен в *** и село ***, Видински окръг, името му е насилствено сменено и е принуден да напусне страната, че има качеството пострадал по сл.д. № 1/1991 г. на ВОП, преобразувано в сл.дело № 780-П/1998 г. по описа на ВОП, а сега ДП № П-048/1999 г., че същото не е приключило в разумен срок и че от това за ищеца са произлезли твърдените неимуществени вреди. Следва да бъде доказан техният вид и обем, с оглед установяване размера на претенцията за обезщетяването им. Първоинстанционният съд в случая е приел в първото съдебно заседание, че съществува оборима презумпция за претърпени неимуществени вреди от неразумния срок на наказателното производство.

Доколкото чл. 26, ал. 1 ЗОДОВ препраща към чл. 6§1 от КЗПЧОС, според който всяко лице при определянето на неговите граждански права и задължения или при наличието на каквото и да е наказателно обвинение срещу него има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона, тази норма определя и лицата, които са материално легитимирани да търсят обезщетение за разглеждане на неговото дело в разумен срок.

В чл. 26, ал. 2 ЗОДОВ са дадени примерните критерии, които съдът следва да вземе предвид, при оценка продължителността на срока, в който е проведено съответното производство и дали той е разумен, а именно общата продължителност и предмета на производството, неговата фактическа и правна сложност, поведението на

страните и на техните процесуални или законни представители, поведението на останалите участници в процеса и на компетентните органи, както и други факти, които имат значение за правилното решаване на спора.

В случая не е спорно, а и се установява от събраните писмени доказателства, че М. Х. Ш. бил принудително въдворен в *** и с. *** съответно със Заповед от 05.03.1995 г. и Заповед от 19.03.1986 г. и е останал там до юни 1998 г. Установява се още, че същият принудително е бил преименуван на М. С. М., както и че със семейството му са заминали за Турция след освобождаването му от с. ***.

Установява се от доказателствата по делото, че М. Х. Ш. има качеството пострадал по сл.д. № 1/1991 г. на ВОП, по-късно преобразувано в № II-048/1999 г. на ВОП.

Несъмнено според настоящия състав продължаващото вече 30 години наказателно производство, което е все още в досъдебна фаза, се води в нера разумен срок. Макар фактическата обстановка да е усложнена, предвид засягането на стотици лица от предполагаемото престъпление, за което са обвинени трима обвиняеми, нищо не може да обоснове разум в посочената продължителност, още повече, че двама от обвиняемите вече са починали.

За да има право на обезщетение за претърпените от воденото в нера разумен срок сл.д. № 1/1991 г. на ВОП най-напред М. Х. Ш. следва да попада в кръга на лицата, очертан от чл. 6§1 от КЗПЧОС, които са две възможни групи: а) лица, установяването на чиито граждански права зависи от наказателното производство и б) обвиняеми в наказателното производство. В случая е необходимо да бъде изследвано дали М. Х. Ш. попада в първата група лица, доколкото несъмнено той не е сред обвиняемите по посоченото следствено дело.

Ищецът се позовава на това, че продължаващото в нера разумен срок наказателно производство по сл.д. № 1/1991 г. на ВОП засяга от една страна чувството му на справедливост и нуждата от възмездие, а от друга го лишава от възможността да се конституира като граждански ищец и частен обвинител в производството, доколкото това може да стори само в съдебната му фаза, в каквато то все още не е преминало, както и засяга доверието в институциите. Чувството за справедливост и желанието за възмездие засягат индивидуални преживявания на личността и няма как да бъде определено като гражданско право (така е прието и в мотивите на Решение № 13 от 2012 г. по к. д. 6/2012 на Конституционния съд, постановени при обсъждане на целта "да се възстанови чувството за справедливост у гражданите" на ЗОПДНПИ).

Поставя се тогава въпросът дали невъзможността да бъде конституиран като граждански ищец и частен обвинител в непреминалото в своята съдебна фаза наказателно дело на ищеца и усещането за справедливост и доверие в институциите могат да бъдат квалифицирани като граждански права, засегнати от нера разумно дългото наказателно производство. ЕСПЧ е имал възможност да се произнесе по приложимостта на чл. 6 от Конвенцията относно гражданските права в наказателния процес. Категорично е неговото становище, че член 6 не гарантира правото да се преследват или осъдят за извършване на наказателно престъпление трети лица (така например, Perez с/у Франция, № 47287/99, § 70). На това схващане се позовава Съдът и в решения по дела срещу България, например А. срещу България, П. срещу България, Д. и други срещу България и Й. Й. срещу България. В решението по делото Perez срещу Франция се приема, че дори когато наказателното производство има за цел само произнасяне по обвинението, решаващ фактор за приложимостта на чл. 6§1 КЗПЧОС в гражданския му аспект е дали висящото наказателно производство обуславя (има значение) за съдебната защита на гражданското право с титуляр жертвата на престъплението. Настоящият съдебен състав намира, че възможността на ищеца да

предяви иск за обезщетение за неимуществените вреди срещу виновните за насилствената смяна на името и незаконното му задържане и въдворяване в *** лица не е непременно обвързана от хода на наказателното производство и от наличието на влязла в сила присъда срещу тях. Той е разполагал с възможността да сезира със същия иск гражданския съд, който има компетентността да установи всички факти от значение за правото му на обезщетение за вредите от деликта, поради което в случая наказателното дело не е необходимо за „определяне на неговите граждански права“ по смисъла на чл. 6, ал. 1 КЗПЧОС. (в този смисъл и по сходен случай е постановено и Решение № 69/29.04.2020 г. по гр.д. № 3169/2019 г. на ВКС, IV г.о., чието разрешение на стоящият състав споделя). По този начин именно ищецът е могъл да прекъсне и течението на давностния срок за вземането си. Няма данни по делото такъв иск да е бил предявяван или да са били налице някакви пречки същият да бъде предявен и/или разгледан.

В същото време следва да бъде отбелязано, че за реализиране правото на обезщетение на М. Х. Ш. за претърпените от „възродителния процес“ имуществени и неимуществени вреди е приложим специалният ред по Закона за политическата и гражданска реабилитация на репресирани лица (обн. ДВ, бр. 50/25.06.1991 г., като според чл. 2 от него лицата по чл. 1 (сред които и въдворявани в трудововъзпитателни общежития, лагери и други подобни места и репресираните във връзка с насилствената смяна на имената) имат право на еднократно обезщетение за претърпени имуществени и неимуществени вреди, което се определя по ред, установен от Министерски съвет. По делото няма данни ищецът да се е възползвал от това свое право, като в същото време за получаване на обезщетение законът не поставя като условие постановяване на присъди срещу виновните лица. Отново и тук наказателното дело не е необходимо за „определяне на неговите граждански права“ по смисъла на чл. 6, ал. 1 КЗПЧОС.

Извън твърдените справедливост, възмездие и право на обезщетение за претърпените имуществени и неимуществени вреди от „възродителния процес“ ищецът не сочи други негови граждански права, чието определяне (установяване) да е в зависимост от наказателното производство и която обвързаност да му дава право да търси обезщетение по реда на чл. 26 ЗОДОВ вр. чл. 6§1 КЗПЧОС.

Горното обуславя извод, че М. Х. Ш. не попада в кръга на лицата по чл. 6§1 КЗПЧОС и не може да търси обезщетение за бавно правосъдие по сл.д. № 1/1991 г. на ВОП, преобразувано в сл.дело № 780-II/1998 г. по описа на ВОП, а сега ДП № II-048/1999 г. по реда на чл. 26 ЗОДОВ. Искът му е само поради изложеното неоснователен и следва да бъде отхвърлен, като е безпредметно да бъдат разглеждани останалите оплаквания на страните. Основателни са в този смисъл оплакванията на Прокуратурата, че първоинстанционното решение е постановено в нарушение на материалния закон и е необосновано.

Поради несъвпадането в крайните изводи на двете инстанции, първоинстанционното решение следва да бъде отменено, а искът отхвърлен изцяло. Първоинстанционното решение следва да бъде потвърдено в останалата обжалвана (от ищеца) част.

По разноските: При този изход от въззивното производство право на разноси има Прокуратурата, но тя не е доказала такива, поради което разноси не се следват в полза на държавата.

Първоинстанционното решение следва да бъде отменено и в частта за разноските, присъдени на ищеца.

Воден от изложеното, Софийският апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 261039/16.02.2021 г. по гр.д. № 9410/2020 г. описа на СГС, I-2 състав в частта му, с която Прокуратурата на Република България е осъдена да заплати на М. Х. Ш. сумата 15 000 лева, на основание чл. 26, ал. 1 ЗОДОВ - обезщетение за неимуществени вреди от нарушаване правото му на разглеждане в разумен срок на досъдебно производство П-048/1999 г. на Военно-окръжна прокуратура-София, по което той е пострадал, плюс законната лихва от 04.09.2017 г. до окончателното изплащане, както и в частта за разноските, и вместо него **ПОСТАНОВЯВА**:

ОТХВЪРЛЯ иска на М. Х. Ш. против Прокуратурата на Република България за заплащане на сумата 15 000 лева, на основание чл. 26, ал. 1 ЗОДОВ - обезщетение за неимуществени вреди от нарушаване правото му на разглеждане в разумен срок на досъдебно производство П-048/1999 г. на Военно-окръжна прокуратура-София, по което той е пострадал, плюс законната лихва от 04.09.2017 г. до окончателното изплащане.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 261039/16.02.2021 г. по гр.д. № 9410/2020 г. описа на СГС, I-2 състав в останалата обжалвана част.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от връчването му на страните, при наличие на предпоставките по чл. 280, ал. 1 и ал. 2 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____